

וכך יש להסביר את דברי רבי שאמר נראים דברי רבי יהודה בשלא כיסה שכוונתו ולא כיסה בתחלה, אלא בסוף.

והשתא תיקשי, אמאי נראים לרבי דברי יהודה בשניער ובשכסה בסוף?

הא בלע הבשר את טיפת החלב והא גם כן פלט הבשר את החלב בשניער וכיסה בסוף, ובחלב שנפלט אין בו כדי לאסור את כל החתיכות, ומדוע אוסרים!?

אלא, בהכרח קפבר רבי "אפשר לסוחטו — אסור" משום שנעשית החתיכה של ההיתר חפץ של איסור, וכל הנסחט ממנה אסור וכל הנשאר בה אסור [לשון רש"י], וכיון שטעם הבשר היוצא ממנה אסור הרי אין הוא מתבטל, שהוא מין במינו בחתיכות הבשר.

ופרכינן: ועכשו שהסברנו את דברי רבי שאמר "רואה אני דברי רבי יהודה בשלא ניער בתחילה, אבל איני רואה את דבריו שאוסר אף בשניער בתחילה",

מכלל, דרבי יהודה סבר, כי ניער מתחלה קט-א ועד סוף וכסה מתחלה ועד סוף גם כן אסור [מזה שלא כתוב אמר רבי "לא אמר רבי יהודה אלא בשלא ניער בתחילה"].

ותיקשי: אמאי? הא לא בלע כלל! שהרי לא בלע הבשר של החתיכה הראשונה יותר מאשר יתר החתיכות. כיון שניער מתחילה מתחלקת טיפת החלב בין כל החתיכות,

שיהיה בו בכדי שתתן טיפת החלב טעם — ברוטב, ובקיפה, [חתיכות דקות של בשר השוקעות בתחתית הכלין] ובחתיכות כולן. ואם לא, אין נאסרת אפילו החתיכה שנבלעה בה הטיפה, על אף שבחתיכה הזאת יש בטיפת החלב בכדי ליתן בה טעם, מפני שטעם החלב חוזר ונסחט ממנה בבשול.

אמר רבי: נראין דברי רבי יהודה בשלא ניער ושלא כיסה וכדמפרש ואזיל, ודברי חכמים בשניער וכיסה, וכפי שיבואר.

ומבארין: מאי "לא ניער ולא כיסה"?

אילומא — לא ניער כלל [שהניער, על ידי שמערבים את התבשיל בכף גדולה הנקראת "מגיס", מפשט את הטעם בכל הקדרה], ולא כיסה כלל [שהכיסוי גורם שיעלו המים עד למעלה וחוזרין ויורדין למטה ובכך מתערב הטעם ומתפשט בכל הקדרה], אם כן, שלא ניער כלל ולא כיסה כלל, מבלע אמנם בלע חתיכת הבשר הראשונה מטיפת החלב שנפלה עליה, אבל הרי מפלט לא פלט את טעם החלב בחתיכות האחרות, שהרי החלב נבלע רק בחלקה העליון של החתיכה, ובלי ניער או כיסוי הוא אינו עובר לשאר החתיכות!?

ואלא, לא ניער בתחילה בשעה שנפלה הטיפה של החלב על חתיכת הבשר [ואז קיבלה החתיכה את טעם החלב], אלא ניער בסוף, שלאחר שקיבלה חתיכת הבשר את טעם החלב, היא פלטה אותו לשאר החתיכות על ידי הניער.

זו להלכה. שאם התבשל בשר בחלב ולא הגיע לשיעור 'מאכל בן דרוסאי', אינו אסור מן התורה

נאסר כיון שנבלע בו מהחלב שנאסר. אולם הפרי חדש [סימן פ"ז סעיף קטן ג'] מביא גמרא

אלא, נייער — מתחילה ועד סוף, וכמה מתחילה ועד סוף. באופן זה הוא שראה רבי את דברי חכמים המתירים, ומשום שסבר רבי שאין לחשוש שמא לא נייער יפה [שמטעם זה גזר רבי יהודה], כיון שנייער בתחילה יפה אין טיפת החלב אוסרת, לפי שאין בה כדי ליתן טעם בכל החתיכות.

ומזה שאמר רבי רואה אני את דבריהם כשנייער בתחילה, **מכלל, דרבנן סברי: נייער בסוף ולא נייער בתחילה, וכן כסה בסוף ולא כסה בתחילה** — מותר. וטעמם, שלאחר הנייעור אין בכח טיפת החלב לתת טעם בכל החתיכות, ולא אומרים שחתיכת הבשר שנבלעה בה טיפת החלב תחילה נהיית חפץ של איסור ושתאסור בטעמה.

אלמא, קסברי רבנן — אפשר לסוחטו מותר. ונמצינו למדים שהמחלוקת בין האמוראים אם אפשר לסוחטו מותר או אסור היא מחלוקת חכמים ורבי יהודה.

אמר ליה רב אחא מדיפתי לרבינא: ממאי דבאפשר לסוחטו פליגי, וזה שאמרו רבנן "עד שתתן טעם ברוטב ובחתיכות" הולך על טיפת החלב, והתירו רבנן אפילו את החתיכה עצמה, ומשום שסוברים "אפשר לסוחטו מותר"?

דלמא, אפשר לסוחטו — דברי הכל אסור. והחתיכה הראשונה שנבלעה בה הטיפה לפי כולם אסורה.

והבא כך אמר רבי: רואה אני את דברי רבי יהודה לאסור את כל החתיכות בשלא נייער

והיא אינה ממין החתיכות. ואם כן יקשה מדוע אוסרים כאשר אין בטיפת החלב בכדי ליתן טעם בכולן!?

ומשנינן: זה שאסר רבי יהודה אינו מעיקר הדין, אלא מגזירה שמא הנייעור בתחילה לא היה נייעור טוב, ובלעה החתיכה הראשונה, באופן שנותן טעם ונהיתה חפץ של איסור, והיוצא ממנה אוסר את כל החתיכות.

והכי **אימא**: רבי יהודה אוסר בנייער תחילה מחמת החשש שמא לא נייער יפה ולא כסה יפה יפה.

ובזה חלק עליו רבי, ולא חשש לגזירה זו. אבל ב"אפשר לסוחטו אסור" סבר כמוהו, וכן בזה שמין במינו לא בטל.

אמר מר: ונראים לרבי דברי חכמים כשנייער וכסה. אבל כשלא נייער לא נראים לו דבריהם. משמע שחכמים מתירים בכל ענין, ואפילו אם לא נייער כלל!

והוינן בה: **מאי נייער ומאי כסה** שאמר רבי?

אילימא נייער בסוף ולא נייער בתחילה, וכסה בסוף ולא כסה בתחילה, וקיבלה החתיכה בתחילה את טעם החלב — האמרת "נראין דברי רבי יהודה בהא"!!?

והיינו, שאם לא נייער בתחילה וקיבלה החתיכה את טעם החלב אומרים "אפשר לסוחטו" — אסור" ואוסר טעם החתיכה את כל החתיכות. ואם כן, יקשה, כיצד אמר רבי שנראים לו דברי חכמים המתירים בזה!?

הרי כבר אמר שנראין לו דברי רבי יהודה.

החלב, אלא לטעם החתיכה הראשונה, **והבא במיין במינו קמיפלגי**.

האי, אם כן, מה אמר רבי נראין דברי רבנן בשניער תחילה ולא כדברי רבי יהודה שגזר שמא לא ניער יפה. והרי לא נחלקו בזה רבנן על רבי יהודה, וגם הם חוששיים שמא לא ניער יפה, וכל מה שאמרו הוא שהניעור בסוף אינו אוסר את שאר החתיכות כי מין במינו בטל, אבל החתיכה הראשונה נשאת באיסורה מדין אפשר לסוחטו אסור.

והרי לפי זה "נראין דברי רבי יהודה, ואין נראין" **מבעי ליה** לרבי לומר. והיינו, שנראים דבריו של רבי יהודה שאוסר בכלן כשלא ניער בתחילה אלא בסוף משום שסובר רבי כרבי יהודה שמין במינו לא בטל, ואין נראים דבריו של רבי יהודה שגזר בניער בתחילה שמא לא ניער יפה, [וגם רבנן מסכימים עמו בזה], אלא לא חוששים, כיון שניער בתחילה יפה לא נאסר שום דבר, שהרי אין בטיפת החלב כדי לאסור את כל החתיכות שהתערבה בהם מיד בתחילה.

ותו לא מדי. וטענה זו טענה היא, ואין לשנות את הסוגיא בדרך אחרת!

מתניתין:

הכחל העטין של הפרה, שממנו חולבים את החלב — קורעו, ומוציא את חלבו.

ואם בשלו ולא קרעו — אינו עובר עליו לא משום אכילת בשר בחלב, ולא משום בישול בשר בחלב, שאין החלב שבתוך הכחל נחשב לחלב.

הלב — קורעו, ומוציא את דמו.

וקיבלה החתיכה הראשונה את טעם החלב, ואוסרת את האחרות כשפולטת חתיכת הבשר את טעמה, כי מין במינו לא בטל. ואין אני רואה את דבריו שגזר אפילו בניער בתחילה מחמת החשש שמא לא ניער יפה.

ורואה אני את דברי חכמים בשניער יפה בתחילה, אך לא מטעמם. שהם מתירים אפילו אם לא ניער כלל בתחילה, משום שסוברים שכשינער בסוף לא יאסרו כל החתיכות כי מין במינו בטל.

וחכמים ורבי יהודה במיין במינו קא מיפלגי.

ורבי יהודה לטעמיה, דאמר מין במינו לא בטיל.

ורבנן לטעמייהו, דאמרי מין במינו בטיל?!

ודחינן: **האי מאי?** כיצד אתה יכול לומר שרבנן חולקים על רבי יהודה וסוברים מין במינו מותר וזהו מחלוקתם כאן?!

שהרי אי אמרת בשלמא דרבנן במיין במינו הבא כרבי יהודה סבירא להו שאסר, ורק באפשר לסוחטו פליגי, והתירו חכמים את החתיכה הראשונה משום שסוברים אפשר לסוחטו מותר, ו"עד שתתן טעם בחתיכות כולן" הולך על טיפת החלב, היינו דקאמר רבי "נראין דברי רבי יהודה בהא שלא ניער תחילה, ודברי חכמים המתירים בהא" כשניער תחילה ולא בלעה.

אלא, אי אמרת אפשר לסוחטו דברי הכל אסור, וזה שהתירו רבנן הוא רק את טעם החתיכה שמתערב בחתיכות האחרות, ומשום שחולקים על רבי יהודה וסוברים מין במינו בטל, ונמצא שזה שאמרו רבנן "עד שתתן טעם בחתיכות" אין הכוונה לטיפת

שמשמע, מיעבר הוא דלא עבר מדאורייתא. הא איסורא מדרבנן, איכא ?!

ומשנינן: בדין הוא, דאיסורא נמי ליכא. ואידי דבעא למיתנא סיפא "הלב קורעו ומוציא את דמו. לא קרעו אינו עובר עליו". והרי התב, מיעבר הוא דלא עבר משום שאין בו כזית, הא איסורא של חצי שיעור מהתורה איכא. לכן תנא נמי רישא "אינו עובר עליו".

ודנה הגמרא: לימא מסייע ליה.

דתניא: הכחל קורעו ומוציא את חלבו. לא קרעו אינו עובר עליו. הלב קורעו ומוציא את דמו. לא קרעו — קורעו לאחר בשולו, ומותר.

ומוכח: לב הוא דבעי קריעה, אבל כחל לא בעי קריעה, אלא מותר לבשלו בחלב שבתוכו ואין צורך לקורעו אחר הבישול מזה שלא שנינו בו כמו בלב "לא קרעו —

ואם בשלו ולא קרעו — אינו עובר עליו על אכילת דמו להתחייב בכרת. ובמסכת כריתות הגמרא מעמידה זאת בלב של עוף שאין בו כזית⁽⁴⁴⁾ דם. אבל בלב של בהמה, שיש בו כזית דם,⁽⁴⁵⁾ חייב כרת על אכילתו אם לא קרעו אחר הבישול ולא הוציא את דמו. [רש"י וראה תוספות]

גמרא:

שנינו במשנה שאם לא קרע את הכחל, ובישלו בחלבו "אינו עובר עליו".

אמר רבי זירא אמר רב: אינו עובר עליו ומותר לאוכלו אפילו מדרבנן, לפי שחלב שפירש מבהמה שחוטה אין איסור לבשלו עם בשר מהתורה, אלא רק מדרבנן. וכאן, שעדיין לא פירש החלב מהכחל, לא אסרוהו חכמים בבישול. ופרכינן: והא אנן תנן: אינו עובר עליו!

התיר המהר"י מינץ כיון שבדם שבלב עוף אף פעם אינו יכול להגיע לשיעור כזית, בזה אפשר להקל שבטל אף בפחות משישים וכסברת מר בר רב אשי לעיל [צח א].

45. רש"י מפרש מדוע בלב שלא קרעו אין מלקות מפני שמדובר בלב עוף שאין בו כזית דם. אבל בבהמה שיש בה דם רב חייב מלקות. ותוספות חולקים על פי הגמרא במנחות שדם שבשלו אין בו איסור דאורייתא. אולם רש"י במנחות שם מחלק בין דם קדשים לדם חולין, ובחולין עובר מדאורייתא אפילו אם בשלו, והאריך הפלתי בתחילת סימן ס"ט לתרץ קושיות תוספות על רש"י. ומוכיח שגם שיטת הרמב"ם שדם שבשלו אסור מדאורייתא וכן דעת

44. הקשה הדובב מישרים ח"א סימן קי"א שכאן מבואר בסוגיא שבלב אע"פ שאין בו כזית דם, מכל מקום יש בזה איסור דאורייתא של חצי שיעור כמבואר ברש"י, ויקשה על מה שכתב בשו"ת מהר"י מינץ סימן ט"ו כיון שאין בלב כזית דם ואינו יכול לבוא לידי איסור גמור, לכן גם איסור חצי שיעור אין בו. ומביא שבשו"ת בית יצחק יורה דעה חלק א' במפתחות לסימן ס"ג הקשה עוד על דבריו, שהרי זה החצי שיעור ראוי להצטרף עם עוד חצי שיעור ממקום אחר, ואם כן מדוע זה לא ראוי לבא לידי איסור? ומפרש הבית יצחק את דברי המהר"י מינץ שמדובר היה בלב שהתבשל כבר, ואיסור דם מבושל אינו אלא מדרבנן ואם כי גם בדרבנן מבואר לעיל [צח א] שאסור חצי שיעור, בזה